

9.1.2025

Energia-aiheinen kansalaiskokous

aija Setälä

Hankkeen taustaa

- **Energia-aiheisen kansalaiskokouksen** järjestäjänä hankkeen Turun yliopiston tutkijat yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen tutkijoiden kanssa
- Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama hanke ”Solutions for transition: Fair, flexible and resilient energy systems” (**Flaire**, 2023-2026):
 - Hanketta koordinoi Oulun yliopisto, lisäksi mukana Suomen ympäristökeskus, Aalto yliopisto, Helsingin yliopiston kuluttajatutkimuskeskus, Turun yliopisto
- Kansalaiskokouksen rahoittajana myös Sitra
- Kansalaiskokouksen ohjausryhmä: Magnus Cederlöf (Ympäristöministeriö), Markku Kinnunen (Työ- ja elinkeinoministeriö), Päivi Suur-Uski (Motiva), Leila Timonen (Motiva), Heli Saarikoski (Syke), Maija Setälä (Turun yliopisto)

Mikä on kansalaiskokous?

- Kansalaiskokous on puntaroiva kansalaiskeskustelu (engl. *deliberative mini-public*)
 - Muita puntaroivan kansalaiskeskustelun muotoja esim. kansalaisraadit, kansalaispaneelit
- Puntaroivat kansalaiskeskustelut ovat viime vuosina yleistyneet eri puolilla maailmaa
- Puntaroivien kansalaiskeskustelujen ominaisuudet
 - Osallistujien valinta perustuu satunnaisotokseen, vuorovaikutus asiantuntijoiden kanssa, moderoidut keskustelut ja puntarointi pienryhmissä, kytkös päätöksentekoon

Kansalaiskokouksen tehtävänanto ja yhteys päätöksentekoon

- Kansalaiskokous laatii yhteisen julkilausuman koskien kotitalouksien energiankulutusta ja sitä ohjaavia keinoja
- Tehtävänanto määritelty yhdessä ohjausryhmän kanssa siten, että se palvelee politiikkatoimien valmistelua
 - Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma (Kaisu), Ilmasto- ja energiasstrategia,
 - EU-direktiivien (Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi ja energiatehokkuusdirektiivi) toimeenpano ja niihin liittyvät energianeuvonnan uudistukset
 - EU:n sosiaalisen ilmastorahaston toimeenpano
- Julkilausuma julkistetaan ja luovutetaan ministeriöille (ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö) tilaisuudessa **ma 3.3.2025**

Julkilausuman rakenne

Osio	Kysymykset/ tavoitteet	Kohderyhmä
Prosessin kuvaus	<i>"Tämän julkilausuman on laatinut... Kansalaiskokous kokoontui... Järjestävät tahot..."</i>	Kansalaiset, valmistelijat, päättäjät
Tilannekuva	<i>"Mitä jokaisen suomalaisen tulisi tietää energian tuotannosta ja kulutuksesta?"</i>	Kansalaiset, valmistelijat, päättäjät
Kannanotot politiikkatoimiin	<i>1 .Mitä kulutusjoustoratkaisujen edistämisessä tulisi ottaa huomioon? 2. Miten keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (Kaisun) asumiseen liittyviä politiikkatoimia voidaan toteuttaa hyväksyttävästi ja vaikuttavasti? 3. Mitkä ovat erityisen haavoittuvia ryhmiä energiankäytön suhteen? Kenelle ja mihin energia-avustuksia tulisi kohdentaa? 4. Miten, missä, milloin ja kenelle energianeuvontaa tulisi antaa?</i>	Valmistelijat, päättäjät

Kansalaiskokouksen kulku

Kansalaiskeskustelun vaiheet:

Kansalaiskokouksen tapaamisten sisältö

Online-tapaaminen 29.1.

- Kokouksen toiminnan ja tehtävänannon esittely
- Tutustuminen ja keskusteluun orientoituminen
- Asiantuntijoiden kuuleminen

1. viikonloppu 1.-2.2.

- Asiantuntijoiden kuuleminen ja alustavien kantojen muodostaminen
- Kulutusjoustot
- Kaisun asumiseen liittyvät toimet
- Asiantuntijoiden kuuleminen ja alustavien kantojen muodostaminen
- Energiaköyhyys
- Energianeuvonta

Online-tapaaminen 12.2.

- Tilannekuvaosion valmistelu

2. viikonloppu 15.-16.2.

- Tilannekuvan viimeistely ja suositusten muotoilu
- Suositusten muotoilu
- Julkilausuman viimeistely ja hyväksyntä

Tekoälyn käyttö kansalaiskokouksessa

- Tässä kansalaiskokouksessa käytetään generatiivista tekoälyä apuna puntaroivassa keskustelussa
- Tekoälyä käytetään yhteenvetojen ja tiivistelmien teossa (asiantuntijakysymykset, julkilausuma)
- Julkilausuman suhteen osallistujilla on viimeinen sana, toisin sanoen osallistujilla mahdollisuus tarkistaa ja muokata tekoälyn tekemiä yhteenvetoja
- Käytössä on ChatGPT-Teams-versio, jota ei käytetä tekoälyn opettamiseen eli sinne syötetyt tiedot eivät siirry tutkimusryhmän ulkopuolelle

Kiitos osallistumisesta ja
tervetuloa!
Antoisia keskusteluja!

Maija Setälä
maiseta@utu.fi

29.1.2025

Puntaroivan keskustelun periaatteet ja käytännön asiat

Maija Jäske

Kuva:AdobeStock

Puntaroivan keskustelun periaatteet

- Puhun selkeästi ja pysyn asiassa, annan myös muille tilaa puhua.
- Esitän rohkeasti omat ajatukseni, mutta olen valmis myös oppimaan uutta ja muuttamaan mielipiteitäni.
- Perustelen mielipiteeni ja keskityn aiheeseen, en ihmiseen.
- Käyttyäydyn kunnioittavasti muita kohtaan enkä halvenna ketään. Suhtaudun ennakkoluulottomasti muiden näkökantoihin.
- Jos olen eri mieltä, pyrin ilmaisemaan sen rakentavasti. Monenlaiset mielipiteet ovat sallittuja.
- Pyrin asettumaan toisen asemaan ja kuuntelen muita tarkkaavaisesti.

Kansalaiskokouksen työskentelytavat

- Työskentely tapahtuu pääosin 6-7 hengen pienryhmissä, joissa mukana yksi moderaattori eli keskustelunohjaaja
- Pienryhmissä laaditaan kysymyksiä asiantuntijoille, muodostetaan yhteistä tilannekuvaa sekä laaditaan suosituksia toimenpiteiksi päättäjille ja muille toimijoille
- Moderaattori toimii kirjurina

Aikataulu tänään

- **17:00-17:35** Aloitus
- **17:35-18:00** Esittäytyminen pienryhmissä
- **18:00-18:05** Tauko
- **18:05-18:30** Asiantuntijaesitykset Suomen energiajärjestelmästä
- *Pekka Ripatti (Energiavirasto) : Suomen energiajärjestelmä ja uusiutuva energia*
- *Eva Pongracz (Oulun Yliopisto) : Kotitalouksien rooli Suomen energiajärjestelmässä*
- **18:30-18:55** Pienryhmäkeskustelu kysymysten muodostamiseksi
- **18:55-19:00** Tauko
- **19:00-19:45** Paneeli Suomen energiajärjestelmästä
- *Mukana Eva Pongracz, Pekka Ripatti, Lassi Ahlvik (Helsingin yliopisto)*
- **19:45-20:00** Päivän lopetus

Muutamia käytännön asioita

- Pidetään älylaitteet äänettömällä ja poissa näpeistä esitysten ja keskustelujen aikana. Ei someteta kansalaiskokouksen aikana.
- Kunnioitetaan toistemme yksityisyyttä ja taataan vapaa keskustelu: ei levitellä kansalaiskokouksen ulkopuolisille sitä, kuka sanoi mitään tai ketä oli mukana. Yleisesti kokouksen kulusta ja oppimistanne asioista saa kertoa.
- Pienryhmäkeskustelut nauhoitetaan (osallistujien luvalla) tutkimuskäyttöön. Tästä kysytään erikseen.
- Matkakorvaukset: ohjeistus viimeisen tapaamisen lopuksi

KIITOS!

